

Kultūras ministrija

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Ziņojums

par seminārā “Romu sievietes ilgtspējīgā
sabiedrībā Eiropā” izdiskutētajiem jautājumiem un
rezultātiem, tai skaitā rekomendācijas romu
sieviešu līdzdalības un sadarbības veicināšanai

Inete Ielīte
2020. gada 23. jūlijā

Vispārīgā informācija

Projekta „Latvijas romu platforma IV” ietvaros (līgums Nr.856468-NRP4-LV) tika izstrādāts ziņojums par seminārā “Romu sievietes ilgtspējīgā sabiedrībā Eiropā” izdiskutētajiem jautājumiem un rezultātiem, tai skaitā rekomendācijas romu sieviešu līdzdalības un sadarbības veicināšanai.

Seminārs notika no 2020. gada 9.jūlija līdz 11.jūlijam.

Norises vieta: Rīgas Tehniskās universitātes E-studiju tehnoloģiju un humanitāro zinātņu fakultāte (RTU ETHZF), Kronvalda bulvāris 1, Rīga.

Semināra dalībnieču naktsmītnes tika nodrošinātas viesnīcā “Pullman Riga Old Town” Jēkaba ielā 24 <https://pullmanriga.lv/lv/> 3 minūšu gājiena attālumā no semināra vietas.

Semināru organizēja nevalstiskā organizācija „Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls” (LSOST) sadarbībā ar Kultūras ministriju, Rīgas Tehniskās universitātes Tālmācības studiju centru.

Semināra mērķi:

- Izveidot plašāku sadarbības tīklu, lai veicinātu romu sieviešu kapacitātes stiprināšanu Baltijas valstīs, tai skaitā izmantojot digitālās tehnoloģijas.
- Iesaistīt Latvijas un Lietuvas romu sievietes dialogā un sadarbībā praksē ar sieviešu organizācijām.
- Sagatavot projekta pieteikumu uzmetumus nacionālo vai starptautisko programmu projektu konkursiem, ņemot vērā 2019.gada romu sieviešu semināra rezultātus.
- Uzlabot starpkultūru komunikācijas prasmes, izpratni par ilgtspējīgām kopienām, projektu izstrādāšanu un kopīgi strādāt pie projekta idejām.

Seminārā piedalījās Latvijas, Lietuvas, kā arī Igaunijas romu sievietes, kā arī Latvijas sieviešu organizāciju pārstāves no pilsētām, kurās ir romu kopienas un/vai romu mediatori, kā arī aktīvas nevalstiskās organizācijas, kas darbojas nevalstiskajā organizācijā „Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls”.

Seminārā piedalījās Latvijas romu sievietes no Rīgas, Jelgavas, Valmieras, Talsiem, Ventspils un Tukuma, sieviešu organizāciju aktīvistes no Rīgas, Jūrmalas, Dobeles, Ventspils, eksperti no nevalstiskās organizācijas “Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkla” dalīborganizācijām, pārstāvji no Rīgas Tehniskās universitātes un Latvijas Republikas Kultūras ministrijas.

Ziņojums

Lietuvas delegācijā bija pārstāves no organizācijas “Romu integrācijas centrs”, no publiskās organizācijas “Romu kopienas centrs”, ekspertes no Lietuvas Nacionālo minoritāšu departamenta un Lietuvas Sociālo pētījumu centra Etnisko pētījumu institūta. Pēc savas iniciatīvas, lai attīstītu savstarpējo sadarbību, piedalījās arī Igaunijas romu nevalstiskās organizācijas “Euroopa Romade Foorum Eestis” vadītāja Z.Dabla.

Kopā seminārā piedalījās **40 dalībnieki, t.sk. 17 romu sievietes.**

Semināra programma tika gatavota, balstoties uz 2019.gadā Latvijā projekta „Latvijas romu platforma III: sadarbības un līdzdalības veicināšana” ietvaros organizētā kapacitātes stiprināšanas un līdzdalības veicināšanas semināra romu sievietēm „Sievietes kopienās un darbībā” rezultātiem, priekšlikumiem un ieteikumiem romu sieviešu līdzdalības veicināšanai, saskaņojot tos ar Lietuvas dalībniekiem.

Semināra programma bija plānota tā, lai nodrošinātu visu dalībnieku aktīvu iesaisti, atbalstītu komunikāciju daudzvalodu vidē, jo gan dzimtās, gan runātās valodas dalībniecēm bija atšķirīgas, to skaitā tika izmantotas romu, latviešu, lietuviešu, krievu un angļu valodas. Programmas uzbūve paredzēja pietiekamu laiku, lai dalībnieces varētu iepazīties, sajusties brīvi, lai viņu pieredze, uzkrātās zināšanas, viņu gaidas tiktu maksimāli ievērotas, tā radot brīvu atmosfēru draudzīgām sarunām un kontaktiem kopīgu nākotnes plānu veidošanai.

Semināra darbnīcas vadīja LSOST priekšsēdētāja Inete Ielīte, starpkultūru komunikācijas eksperte Gunta Kelle, cilvēkresursu vadības speciāliste Edīte Kalniņa, Tautas lietišķās mākslas studijas “Atkalnis” vadītāja Ineta Krastiņa un NVO “Latvijas Bērnu forums” brīvprātīgā darba eksperte Dace Paegle, Rīgas Stradiņa universitātes asociētā profesore un NVO “Jaunatnes organizāciju apvienība “IMKA Latvija”” pārstāve Irēna Upeniece.

Darba grupās un projektu izstrādes grupās nozīmīga loma bija grupu vadītājiem, kas tika izvēlēti no dalībnieku vidus darba grupās, pamatojoties uz izrādīto iniciatīvu un kompetencēm, kā arī vēlmi uzņemties atbildību. Moderatoru un katras sesijas vadītāja sniedza palīdzību, lai darbs grupās būtu efektīvs un rezultatīvs.

Semināra laikā romu sievietēm bija iespēja kopā ar sieviešu nevalstisko organizāciju aktīvistēm uzzināt vairāk par projekta “Latvijas romu platforma” īstenotajiem un plānotajiem pasākumiem romu sievietēm, iepazīties ar romu situāciju Lietuvā. Semināra dalībnieki, sadarboties grupās, izstrādāja praktiskās idejas, apsprieda savas darbības prioritātes un motivāciju, izvērtēja savas spējas un prasmes piedalīties minēto ideju īstenošanā.

Vienojās par šādām darbības prioritātēm:

- sadarbības stiprināšana vietējā līmenī, iesaistot pasākumos un iniciatīvās romu sievietes un LSOST dalīborganizāciju mentorus, kā arī uzrunājot kā sadarbības partnerus pašvaldības un vietējās nevalstiskajās organizācijas.
- romu sieviešu un meiteņu iniciatīvu izstrāde un īstenošana.

Covid-19 vīrusa izplatības ierobežošanas piesardzības pasākumu ievērošana:

Semināram tika izvēlētas telpas, kurās pie izejas ir nodrošinātas dezinfekcijas iespējas, semināra telpās tika nodrošinātas 3 dezinfekcijas līdzekļu stacijas, telpas tika pielāgotas 2 m attāluma starp dalībniecēm nodrošināšanai. Kafijas pauzes un maltītes tika organizētās tā, lai katrai dalībniecei ir individuāls siltā dzēriena trauks un aukstā dzēriena trauks (pārnēsājama pudele), salvetes, vienreizējie roku un trauku dvieļi. Visas maltītes un uzkodas kafijas pauzēs bija individuāli servētas traukos un daudzkārt lietojamās plastmasas maisiņos. Pasākuma norises vieta tika izvēlēta atbilstoši plānotajiem semināra mērķiem. Tika nodrošināta kopīga liela darba telpa, divas atsevišķas darba telpas darbnīcām un darba grupām.

Seminārā tika radīti apstākļi, lai dalībnieces varētu tikloties, vairāk iepazītu viena otru un izveidotu plašāku sadarbības tīklu, kas veicinātu romu sieviešu kapacitātes stiprināšanu Baltijas valstīs.

Gatavojoties semināram gan sarunās ar romu mediatorēm, gan ar LSOST ekspertēm tika identificēti vairāki virzieni, kā precīzi atlasīt dalībnieces, lai nodrošinātu lielāku efektivitāti sadarbībai pēc semināra. Piemēram, tika pieaicināti NVO “Latvijas Bērnu forums” eksperti no Ventspils - Santa un Jānis Treilībi, kuri ir plaši pazīstami un profesionālu novērtēti kordināģenti un dziedāšanas skolotāji, kam jau ir bijusi iepriekšēja saskarsme ar Ventspils romu talantīgajiem jauniešiem. Tika uzaicinātas Dobeles nevalstisko organizāciju pārstāves ar lielu darbības pieredzi – Natālija Kurnosova un Zinta Grante, lai varētu sniegt atbalstu iniciatīvām Jelgavā. Arī Ineta Krastiņa un Irēna Upeniece, lai identificētu potenciālas iniciatīvas Rīgā veidot gan kultūras mantojuma saglabāšanai un jaunradei.

Semināra norises apraksts

Semināra pirmā diena (09.07.2020)

Seminārs sākās ar iepazīšanās pasākumiem. Dalībnieces tika iepazīstinātas ar semināra norises vietu, COVID-19 apdraudējuma laikā noteiktajiem ierobežojumiem, semināra darba kārtību, maltīšu norisi.

Dalībnieces vienojās par to, kā izmantos valodas saziņai semināra laikā.

Semināra otrā diena (10.07.2020.)

Semināra otrās dienas sākumā dalībniekus uzrunāja LR Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta direktore Jeļena Šaicāne, bet Kultūras ministrijas projekta „Latvijas romu platforma IV” vadītājs Deniss Kretalovs informēja par īstenotajiem un plānotajiem Latvijas romu sieviešu atbalsta pasākumiem projekta „Latvijas romu platforma” ietvaros.

Lietuvas Sociālo pētījumu centra Etnisko pētījumu institūta pētniece Vita Kontvaine iepazīstināja dalībniekus ar **Lietuvas romu situāciju izglītības, nodarbinātības un veselības jomā**. Prezentētie dati apliecināja būtisku sieviešu izglītības un nodarbinātības stāvokļa uzlabošanos. Prezentācija notika angļu valodā un seminārā dalībniekiem tika nodrošināts tulkojums.

Igaunijas romu pārstāve, NVO “European Roma Forum in Estonia” vadītāja Zalina Dabla informēja par Igaunijas romu aktivitātēm, un atzina, ka Igaunijā romu sievietes ir aktīvākas nekā vīrieši, tāpēc atsevišķa sieviešu organizācija netika veidota.

Pēc iepazīšanās ar romu sieviešu situāciju visās trijās Baltijas valstīs semināra dalībnieki ekspertes Guntas Kelles vadībā **darbnīcā “Sadarbības un komunikācijas prasmes”** mācījās sadarbības un komunikācijas prasmes, lai ikviens dalībnieks varētu iesaistīties dialogā ar citu semināra dalībnieku, strādājot lielākās darba grupās, analizējot konkrētu neaizsargātas romu sievietes gadījumu un meklējot kopīgās atbildes.

Darbnīcā “Kas ir ilgtspējīga sabiedrība un kāda ir sieviešu loma tās veidošanā”, kuru vadīja Inete Ielīte, dalībnieki saņēma materiālus un grupās diskutēja par ilgtspējīgas attīstības mērķiem, šo mērķu nozīmīgumu romu dzīvē, tādējādi vērtējot problēmām kopienās, kā arī apliecinot savu gatavību iesaistīties šo problēmu risināšanā. Kad dalībnieki grupās bija vienojušās par mērķiem un problēmām, tās tika prezentētas visām dalībniecēm un apspriestas kopīgi.

Romu aktīvistu un sieviešu organizāciju skatījumā nozīmīgi ir šādi mērķi:

- nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un mūzikas izglītības iespēju paplašināšanu;
- veicināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem;
- samazināt nevienlīdzību.

Pēc kopīgo mērķu analīzes dalībnieki pārrunāja 2019.gada romu sieviešu semināra “Sievietes kopienās un darbībā” projektu idejas, un nelielās grupās apsprieda to aktualitāti. Katra darba grupa mēģināja atbildēt uz jautājumiem par ideju saturu, to īstenošanās nepieciešamību, potenciālajiem sadarbības partneriem un nepieciešamajiem resursiem.

Darba grupas prezentēja šādas iniciatīvas 2020.gadā:

- 1) Romu bērnu mūzikas studija Ventspilī.
- 2) Bērnu integrācijas centrs.
- 3) Romu sieviešu nevalstiskās organizācijas izveide.
- 4) Starptautiska vasaras darbnīca “Baltijas romu ģimenes”.
- 5) Grāmata “Baltijas romu sieviešu stāsti”.
- 6) Baltijas romu ceļojošais festivāls.

Dalībnieki vienojās pārrunāt savas iniciatīvas un no tiem izvēlēties prioritāros.

Darbnīcā “Savu prasmju apzināšana” dalībnieki iepazinās ar dažādu prasmju sarakstu, apzināja savas prasmes, kas ir īpaši attīstītas. Darba grupās katrs iepazīstināja ar savām prasmēm, bet vadītāja veidoja ieteikumus komandām. Tālāk dalībnieki strādāja pie savas karjeras individuālā kompasa (Ko es gribu? Ko es spēju? Kā es to varu panākt? Kur es to varu darīt? Kurš var man palīdzēt?), kā arī pie sava individuālā portreta (spējas, prasmes, zināšanas). Nodarbības rezultātā dalībniekiem no romu kopienas un nevalstiskajām organizācijām būtiski cēlās pašapziņa un motivācija piedalīties savu prasmju attīstībā un komandas darbā.

Dienas noslēgumā notika darbnīca sieviešu lomas novērtēšanai ilgtspējīgās kopienās, kā arī kultūras mantojuma saglabāšanai, ko vadīja Ineta Krastiņa un Dace Paegle. Darbnīcās dalībnieces varēja apgūt kultūras mantojumu un attīstīt radošumu, piemēram, apdarināt krūzītes, veidot rotaslietas u.c.

Semināra trešā diena (11.07.2020.)

Semināra trešā diena dalībnieki izvēlējās šādas iniciatīvas, kuras nākotnē būtu jāīsteno.

- Romu bērnu mūzikas studija Ventspilī.
- Bērnu integrācijas centrs.
- Romu sieviešu nevalstiskās organizācijas izveide.
- Starptautiska vasaras nometne “Baltijas romu ģimenes”.
- Baltijas romu festivāls.

Dalībnieki par nozīmīgajiem bija izvēlējušies divus Latvijas un divus starptautiskus projektus, pie kuriem notika apspriede darba grupās. Latvijas sieviešu nevalstisko organizāciju pārstāvji aktīvi piedalījās darbnīcās un piedāvāja minētās iniciatīvas īstenot sadarbībā ar romu aktīvistiem vai NVO.

Projektu darba grupu rezultāti tika prezentēti visiem dalībniekiem un tika veidotas minēto projektu iniciatīvu komandas, apzināti pieejamie resursi un izrunātas nākotnes sadarbības tikšanās, lai uzsāktu minēto iniciatīvu projektu izveidi.

Semināra rezultāti

Kapacitātes stiprināšanas seminārs romu sievietēm “Romu sievietes ilgtspējīgā sabiedrībā Eiropā” deva iespēju:

- ar dažādu aktivitāšu, piemēram, darbnīcās izmantoto uzdevumu, zināšanu pārnei, radošo metožu, grupu darba un darbnīcu palīdzību, radīt savstarpēju uzticēšanos, nojaukt komunikācijas un kultūras barjeras,
- veicināt izpratni par dažādām prasmēm un zināšanām, kas iegūstamas, darbojoties nevalstiskajā sektorā, kā arī
- celt dalībnieku pašapziņu un motivēt vairāk iesaistīties romu kultūras saglabāšanā un pašvaldībās kopīgajos pasākumos,
- iesaistīties romu sieviešu organizācijas veidošanā un starptautiskā sadarbībā ar Lietuvu un Igauniju.

Semināra gaitā tika identificēti trīs starptautiski sadarbības projekti un tika identificētas darbības jomas, piemēram, kultūras, sociālās jomas, bērnu un jauniešu līdzdalības veicināšanas jomas (romu festivāls, NVO darbs kopienās, kultūras mantojuma saglabāšana, digitālās prasmes).

- Seminārā turpinājās Latvijā jau uzsāktais dialogs un sadarbība starp nevalstiskajām organizācijām un romu pārstāvēm, tika izveidota *Facebook* grupa saziņai.
- Izveidojās sadarbība starp Latvijas, Lietuvas un Igaunijas nevalstiskajām organizācijām, kas strādā ar romiem. Latvijas romu sievietes ieguva kontaktus ar Lietuvas un Igaunijas romu sievietēm, lai varētu apmainīties ar pieredzi.
- Seminārā tika izstrādāti 5 projektu iniciatīvu uzmetumi, kurus plāno izstrādāt pēc semināra, lai nākotnē iesniegtu tos kādā no finansēšanas programmu konkursiem.
- Uzlabojas dalībnieku prasmes un zināšanas par ANO, Eiropas Savienības un nacionālās politikas prioritātēm, tai skaitā ilgtspējīgas attīstības un iekļaujošas sabiedrības veidošanai.
- Dalībniekiem tika radīta jauna, pozitīva pieredze sadarbībai ar nevalstiskajām organizācijām un dalībai semināros.
- Tika nodrošināta pozitīva un sadarbību un radošumu vērsta atmosfēra.

Semināra dalībnieču rekomendācijas romu sieviešu līdzdalības un sadarbības veicināšanai

- Lai veicinātu būtisku izrāvienu romu kopienas atbalstā, nepieciešamas vairākas vietēja, nacionāla un starptautiska līmeņa atbalsta iniciatīvas, tai skaitā tīklošanās iniciatīvas Latvijas pilsētās starp romu sievietēm un sievietēm nevalstiskajās organizācijās.
- Tāpat rosinām izmantot romu sieviešu un meiteņu prasmes, lietojot viedtālruņus, lai veicinātu sadarbību un mācību satura nodošanu. Piemēram, sadarbībā ar RTU Tālmācības studiju centru izveidot *M-learning* projektu.
- 2021.gadā paredzēt nacionālā līmeņa semināru romu sieviešu līdzdalības veicināšanai.

Romu sievietes izteica šādus priekšlikumus, lai uzlabotu romu sieviešu semināru turpmāko norisi, kā arī veicinātu romu sieviešu un aktīvo sieviešu Latvijas nevalstiskajās organizācijās līdzdalību un savstarpējo sadarbību:

- Būtu svarīgi visām romu moderatorēm un viņu atbalsta personām tikties Rīgā, iegūt papildus zināšanas par ierisinātajiem projektiem un saplānot nepieciešamās darbības;
- Pašvaldībās, kurās ir paredzēts īstenot minētās projektu iniciatīvas, nepieciešams noorganizēt tikšanās, lai vietējā līmenī gūtu atbalstu;
- Piedalīties pasākumos, kas nodrošina romu un nevalstiskā sektora sadarbības pieredzes attīstību un izmantošanu; romu sievietēm rast iespēju stažēties LSOST dalīborganizācijās.

Turpmākā rīcība par semināra projektu grupās izstrādāto projektu iniciatīvu izstrādi:

- Izveidot Ventspils Romu mūzikas studijas projekta izveides darba grupu.
- Pēc LSOST iniciatīvas izveidot darba grupu par romu sieviešu NVO izveidi.
- Pēc LSOST iniciatīvas izveidot projekta pieteikumu, kurā vienu aktivitāti veltīt romu sieviešu atbalstam, un iesniegt projektu pieteikumu Aktīvo iedzīvotāju fonda Stratēģijas projektu konkursā.
- Pēc NVO “Jaunatnes organizāciju apvienība “IMKA Latvija”” iniciatīvas izveidot projekta pieteikumu par pieredzes apmaiņas stratēģiskās partnerību romu sieviešu iekļaušanai un iesniegt projektu programmas ERASMUS + projektu konkursā.
- Pēc NVO “Latvijas Bērnu forums” iniciatīvas izveidot projekta pieteikumu un iesniegt projektu pieteikumu programmā “Eiropas Solidaritātes korpuss” projektu konkursā.
- Pēc Lietuvas organizācijas “Roma Women from Baltic Region” iniciatīvas izveidot sadarbības projekta pieteikumu romu kultūras festivāla organizēšanai vai romu ģimeņu vasaras darbnīcas organizēšanai, lai to iesniegtu programmas “Eiropa pilsoņiem” projektu konkursā.

Ziņojums

- Pēc LSOST iniciatīvas organizēt vebināru pieredzes apmaiņai starp Latvijas, Lietuvas un Igaunijas ekspertiem un romu aktīvistiem, lai nodrošinātu konsultācijas atbalstu projektu izstrādei un iesniegšanai.

* Ziņojumā ir izmantotas fotogrāfa Haralda Elcera un dalībnieču fotogrāfijas

Pielikumi:

- 1) *Programma un vadīšanas metodika latviešu valodā uz 5 lp.;*
- 2) *Programma angļu valodā uz 5 lp.;*
- 3) *Prezentācija par Lietuvas romu situāciju latviešu valodā;*
- 4) *Prezentācija par Lietuvas romu situāciju angļu valodā;*
- 5) *Dalībnieku saraksts uz 3 lapām.*

Nevalstiskās organizācijas

„Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls”

valdes priekšsēdētāja

Inete Ielīte

Šis projekts ir līdzfinansēts Eiropas Savienības
programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība” ietvaros

Šis pasākums ir īstenots projekta „Latvijas romu platforma IV” ietvaros (līgums Nr.856468-NRP4-LV) ar Eiropas Savienības programmas „Tiesības, vienlīdzība un pilsonība 2014 – 2020” finansiālo atbalstu. Par pasākuma saturu atbild biedrība “Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls” un Kultūras ministrija, un tajā nav atspoguļots Eiropas Komisijas viedoklis.